

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 109
від 29 травня 2019 року

**Про проект Закону України
“Про повну загальну середню освіту”
(реєстр. № 10204 від 05.04.2019),
поданий Кабінетом Міністрів України**

Відповідно до статті 93 Конституції України 5 квітня 2019 року Кабінет Міністрів України подав на розгляд Верховної Ради України проект Закону України “Про повну загальну середню освіту”. Головним Комітетом із підготовки законопроекту до розгляду Верховною Радою України визначено Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти.

Кабінетом Міністрів України необхідність прийняття акту обґрунтовується потребою в нормативному забезпеченні реформування системи загальної середньої освіти, розпочатого після прийняття базового Закону України “Про освіту” у 2017 році.

Законопроект розроблено на виконання підпункту 2 пункту 6 розділу XII Закону України “Про освіту” щодо підготовки та подання на розгляд Верховної Ради України пропозицій, спрямованих на приведення чинних освітянських законів до Закону України “Про освіту”.

Суб’єкт права законодавчої ініціативи, визначаючи мету проекту закону, звертає увагу на необхідність законодавчого підґрунтя для реформування системи загальної середньої освіти, що сприятиме підвищенню якості освіти у самій чисельній ланці вітчизняної освіти. Прийняття проекту сприятиме досягненню стратегічних цілей, зокрема Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року.

Враховуючи те, що ухвалення Закону України “Про повну загальну середню освіту” стосується: значної кількості громадян України та впливатиме на їх ключові інтереси; питань функціонування місцевого самоврядування, прав і інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку; соціально-трудової працівників системи освіти, дітей та їх батьків тощо, Комітет

Верховної Ради України заздалегідь розпочав роботу на законопроекті. Так 15 травня 2019 року (протокол № 108) Комітет розглянув питання “Про підготовку та затвердження робочої групи з доопрацювання проекту Закону України “Про повну загальну середню освіту” (реєстр. № 10204 від 05.04.2019 року), внесений Кабінетом Міністрів України. Відповідно до Рішення Комітету затверджено склад робочої групи з доопрацювання законопроекту, підкомітетом з питань дошкільної, загальної середньої, інклюзивної освіти (Кремінь Т.Д.) узагальнено пропозиції та зауваження до законопроекту, які надійшли на адресу Комітету від органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, наукових установ, громадських освітянських організацій тощо. Розпочато роботу із залучення до складу роботи робочої групи представників відповідних органів державної та регіональної виконавчої влади та місцевого самоврядування, освітянських громадських організацій, профспілок, наукових установ, експертів, педагогічних працівників-практиків тощо.

На цей час на адресу Комітету вже нашло понад 170 поправок та зауважень від обласних державних адміністрацій, обласних рад, громадських організацій (Центрального комітету Профспілки працівників освіти і науки України, регіональних профспілкових організацій працівників освіти і науки, Гуцульської освітянської ради, Асоціації міст України), наукових організацій та установ (Національної академії педагогічних наук України, Міжнародного центру “Мала академія наук України”). Зазначені пропозиції передано на розгляд робочої групи.

Пропозиції, доповнення та зауваження до проекту Закону України стосуються узгодження норм та положень проекту з чинним законодавством в частині забезпечення доступності загальної середньої освіти, реального та гарантованого забезпечення рівного доступу до здобуття повної загальної середньої освіти; формування класів (груп) у закладах загальної середньої освіти; розширення посад педагогічних працівників, які включаються до учасників освітнього процесу; узгодження та розширення термінології законопроекту, зокрема усунення неоднозначного трактування понять “загальна середня освіта” та “повна загальна середня освіта”, “модельна” чи “типова” освітня програма тощо.

За твердженням Центрального комітету Профспілки працівників освіти і науки України найбільш проблемними є норми про звільнення з роботи керівників закладів загальної середньої освіти та педагогічних працівників пенсійного віку, з якими укладено безстрокові договори, переукладання таких безстрокових договорів на строкові у зв'язку з набуттям чинності закону. Запропоновані положення та норми погіршують трудові права вчителів та інших педпрацівників, є пропозиції щодо тривалості робочого часу, змісту, умов роботи, неврегульованості оплати праці за окремі її види, фінансування, штатів, використання обсягів освітньої субвенції, недотримання вимог закону “Про освіту” тощо. Профспілки у своїх пропозиціях наголошують про недопущення звуження змісту та обсягу прав працівників системи освіти, порівняно з тими, що передбачені для працівників комунальних та державних закладів загальної середньої освіти, зокрема відновлення житлово-побутових гарантій педагогічним працівникам, які працюють у сільській місцевості і селищах міського типу, а також пенсіонерам з їх числа.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку до недоліків законопроекту відносить наявність у законопроекті низки загальних положень щодо діяльності держави (наприклад: “держава сприяє створенню та функціонуванню за кордоном закладів загальної середньої освіти, в яких навчання здійснюється українською мовою або вивчається українська мова” (ч. 11 ст. 5), “держава сприяє міжнародному співробітництву у системі загальної середньої освіти” (ч. 2 ст. 63), “з метою незалежного оцінювання якості освіти держава забезпечує участь учнів закладів загальної середньої освіти у TIMSS, PISA, PIRLS та в інших міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти” (ч. 2 ст. 64) тощо). Подібні формулювання притаманні здебільшого нормам Конституції, а не законам України, в яких мають визначатися конкретні повноваження державних органів, інших учасників відповідних суспільних відносин, а не держави в цілому.

Крім того, вживання в законі відповідних власних скорочених назв міжнародних порівняльних досліджень якості освіти, що наводяться в ч. 2 ст. 64 проекту, на нашу думку, є недоречним, оскільки з часом їх може бути змінено.

Головне науково-експертне управління звертає увагу на доцільність надання особливого правового статусу та виділення категорії осіб, які належать до національних меншин, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу (абзаци 1-3 ч. 6 ст. 5 проекту); викликає застереження запропонована у проекті пропозиція щодо регулювання трудових відносин педагогічних працівників (ст. 22 проекту), зокрема процедури укладання строкового трудового договору, тощо.

З часу ухвалення Закону України “Про освіту” вкрай гострою залишається проблема щодо реалізації положень та норм статті 61 “Оплата праці педагогічних і науково-педагогічних працівників”. За останні півроку Комітетом отримано понад 700 звернень від профспілкових організацій працівників освіти, колективів закладів освіти, педагогічних та науково-педагогічних працівників, освітянських громадських організацій щодо затримки введення в дію норм та положень статті 61 Закону України “Про освіту”, усунення дискримінації в оплаті праці педагогічних та науково-педагогічних працівників та забезпечення єдиних підходів щодо підвищення престижності педагогічної праці. Натомість, проект Закону України “Про повну загальну середню освіту” не вирішує цю проблему. У ньому лише продубльовано питання оплати праці педагогічних працівників, закріплених статтею 61 Закону України “Про освіту”. Головне науково-експертне управління вважає, що випроданим було б визначення у спеціальному законі саме умов, які не врегульовані загальним законодавством і не суперечить йому.

Констатуємо, що Головне наукове-експертне управління Апарату Верховної Ради України не надало узагальнюючого висновку на проект Закону України “Про повну загальну середню освіту”.

Враховуючи вищевикладене, та беручи до уваги виступи учасників розширеного засідання Комітету, Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти **в и р і ш и в:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду у першому читанні проект Закону України “Про повну загальну середню освіту”

(реєстр. № 10204 від 05.04.2019 року), поданий Кабінетом Міністрів України прийняти за основу.

2. Доручити Першому заступнику Голови Комітету Співаковському О.В. представити висновки Комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України.

**Перший заступник
Голови Комітету**

О.В. Співаковський